

Ú J V I D É K I E G Y E T E M
MAGYAR TANNYELVŰ TANÍTÓKÉPZŐ KAR
S Z A B A D K A
E G Y E T E M I M E S T E R K É P Z É S
T A N Í T Ó K É P Z Ő P R O G R A M

ONLINE KURZUSOK- AZ ELMÉLETTŐL A
GYAKORLATIG

VMTDK DOLGOZAT

MENTOR:

doc. dr. NÁMESZTOVSZKI ZSOLT

HALLGATÓ:

URBÁN DOROTTYA
Mesterképzés I. évfolyam

SZABADKA, 2017.

Tartalomjegyzék

Bevezető	3
Témaválasztás célkitűzés	4
1. Elméleti alapok.....	5
1.2. Oktatási környezet.....	6
1.3. Blended learning	7
1.4. Az online tanuló	8
1.5. Vizuális kommunikáció.....	8
1.5.1. Vizuális kommunikációs elemek szerepei	9
1.5.2. A vizuális elemek hatása	10
1.5.3. Online tartalom és tevékenység repertoár	10
1.6. Az online oktatási rendszer előnyei.....	11
1.7. Az online oktatási rendszer hátrányai	11
2. Gyakorlati formák	13
2.1. Módszertani elvek, a kurzus megvalósulása	13
2.2. Kurzus: Szóbeliség és írásbeliség a Piroska és a farkas nyomán	14
2.2.1. Szerkezeti felépítés és elkészítési folyamatok.....	15
2.2.2. Feladatok és tesztek.....	17
Összegzés	18
Irodalomjegyzék.....	19

Bevezető

Hogyan is lehet elképzelni a XXI. századi oktatást, mik azok az elemek melyek nélkülözhetetlenek, ha az innovatív oktatás korszerű szegmenseiről beszélünk? Dolgozatomban ezekre a kérdésekre fektetem a fő a hangsúlyt. Az élethosszig tartó tanulás elengedhetetlen velejárójára a társadalommal együtt való fejlődés. Ezt megfontolva és elfogadva új platformok nyíltak, melyek bővebb bemutatást érdemelnek a megemlékezésnél. Az online kurzusok felépítését, elméleti alapjait és gyakorlati alkalmazását tárgyalom részletesen munkámban. Továbbá kifejtem mind ezek fontosságát és sikerességét is világszerte, valamint hazánkban. Bemutatom, hogyan hat az iskolarendszer egyik és másik oldalán lévő egyénekre, a tanárookra és a diákokra.

Témaválasztás célkitűzés

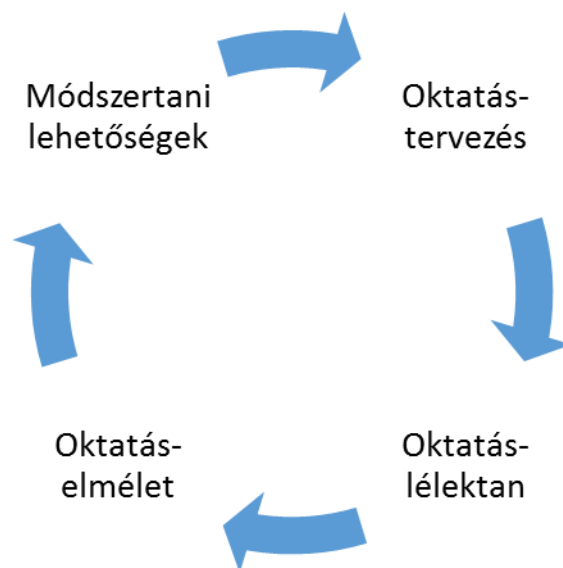
Tanulmányai során lehetőségeim nyílt három online kurzus tervezésében, szervezésében, adminisztrálásban és lebonyolításban is részt vennem. Ez idő alatt nagyon megszerettem őket, elkészítésüket és a velük való foglalatzkodást. Ezt alapul véve döntöttem úgy, hogy a három kurzus kivonatát, azok mélyebb bemutatását választom dolgozatom témájának. Mint, ahogyan az semmilyen tudományban, így a társadalomtudományokban sincs gyakorlat elmélet nélkül, ezért rendkívül fontos ismerni és tudni a mögöttes tartalmakat. Az online kurzusokat nem elég elkészíteni, érteni is kell a miértjét és a hogyan-ját, ebben nyújt támaszt dolgozatom első fele.

1. Elméleti alapok

Az online oktatás történelmi fejlődését, az oktatásinformatikában és az e-learningben jelenlevő technológia alapú gondolkodás, majd ennek a fennálló valóságban való integrálása jellemezi. Mind ezt összefogva a módszertan állandó küzdelmeivel. Amikor a technológiát vették alapul, annak a fejlesztése impulzív, ideglenes és soha nem hosszantartó volt. Az elkészített fejlesztések hamar elavultak és érdemi hatékonyságuk figyelem és idő hiányában is minőségtelenséget mutatott. Az évek múlásával azonban e problémák megoldódni látszanak és (Magyarországon immár egy évtizedes múlt után) kidogozottabb, minőségesében magasabb szinten lévő tartalmak szolgálják ki az online tanulókat. Annak köszönhetően, hogy a fejlődés egyidejűleg hatott a:

- gyakorlati részekre
- sikeres e-learning megoldásokra
- korszerű technológiára (vele járó spontán motivációra)
- módszertanra.

Elterjedése pedig az oktatás hatékonyságának, eredményességének és minőségének kérdéseit vetette fel. A minőség növekedése nem egyeztethető össze a technológia fejlődésével, ellenben megállapítható, hogy növekedésével hatékonysága is nő. módszertani lehetőségek okt tervezés lélektan elmélet

1. ábra: A minőségfejlődének kulcsa

1.2. Oktatási környezet

Az online tanulás fő színtere az oktatási környezet, ezért mind a tanár, mint a tanuló számára egyaránt fontos, hogy érthető és könnyen kezelhető legyen a felülete. Az információáradat itt halad át, tanulási tevékenységét a tanuló végzi. A technológia felhasználását alapul véve több csoportba sorhatók.

1. *Kontakt oktatási környezet*

A technológia bármilyen eszköztől mentes, nincsenek digitalizált tartalmak, források, az információ kizárólagos forrása a személyekkel folytatott interakció.

2. *Számítógéppel segített kontakt oktatási környezet*

Interaktív tanulás, az információ forrása a számítógép vagy más multimédia lejátszó eszköz.

3. *Hálózattal támogatott kontakt oktatási környezet*

Az információ áramlása és a kommunikáció internet segítségével zajlik. Az oktatási tartalom dinamikusan változik a tanuló produktivitásától függően. Az online interakciók szerves részét képezik.

4. *Online oktatási környezet*

Az információ áramlás és megosztás, a kommunikáció valamint az interaktivitás az internet által kínált online környezetben megy végbe.

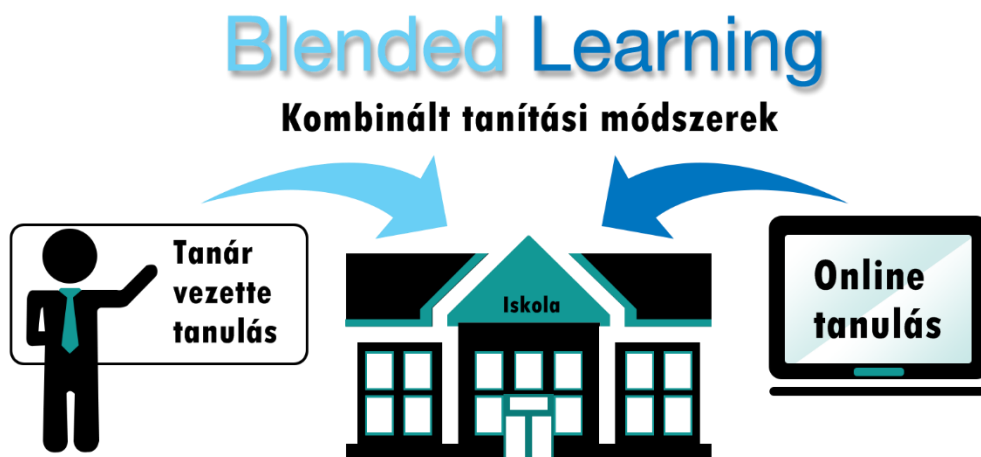
5. *Virtuális környezet*

A háromdimenziós téren keresztül történik meg a tanulás, az itt megjelenő személyek interakciójának következménye a tudás elsajátítása. (Ollé és mtsai, 2016)

A tanulási, oktatási környezetek mellék pillérét képezik a technológia mellyel felépül, alapját a tanuló által felhasznált technológia képezi a tanulási feladatok, tevékenységek megoldásához, valamint az aközben végbemenő kommunikációhoz és információszerzéshez.

1.3. Blended learning

A technológia széleskörű elterjedése miatt, olyan tanulási formák is színtérre kerültek, mint a Blended learning. Ezen oktatási forma a hagyományos tanteremi órákon kívül beviszi az oktatásba az internet és digitális médiák által nyújtott lehetőségeket is. A tananyag átadás és elsajátítása közben a természetesen az oktató segítő, ellenőrző szerepe megmarad. Rendkívül fontos a személyes jelenlét ám, ezen túl a tanulók, az online tér által kínált lehetőséget felhasználva is kapcsolatot teremthetnek egymással, tanáraikkal. Oktatástechnológia szempontból lényeges szerepe és egyben különbsége is a hagyományos oktatással szemben, hogy a tanulók a tartalmakhoz kötődően készíthetnek: projekteket, podcasteket¹, szócikkeket és blogokat, valamint a határidős beadandókat is, melyeket egy megadott felületre tölthetnek fel. Ma már minden képzés során, spontán vagy tervezett módon kialakul, jelen van, mert a legtöbb kurzus során kötelező információt digitalizálni, vagy épp valamilyen online felületen továbbítani, megosztani. Már szinte alig van és elképzelhetetlen, online információmegosztás, kommunikáció nélkül működő oktatás. Ideális esetben párhuzamos működik a tantermi oktatás az online környezet által kínált lehetőségekkel, melynek motiváló jótékony hatása előrébb mozdítja az így tanulókat. Az online környezet viszont, akkor tud hatékonyan működni, ha az optimális a tanulási feladatok megoldására.

2. ábra: Blended learning alapja

¹Podcast: hang, videó és más fájlok montázs változata, mely sorazatszerű közzététel után az interneten elérhetővé válik, egyes készülékeken internet kapcsolat nélkül is nézhető, hallgathatók (ilyen podcast lehet pl. egy hangoskönyv is). A folyamat neve: podcasting.

1.4. Az online tanuló

A tanulás szempontjából rendkívül fontos, hogy a tanulási tartalmak, eszközök és kezelői felület mindinkább alkalmazkodjon a tanulóhoz, ezért egyes fejlesztések során a tanuló nézőszögéből kell gondolkodni. Hisz a tanuló kulcsfontosságú szereplő, tanuló nélkül, oktatásról sem beszélhetünk. Mivel sok szempontból eltér a hagyományos tanulási környezettől, ezért teljesen más magatartást is igényel. Ebben a tanulási közegben jellemzően felnőttek vesznek részt, akik felelősek a saját munkájukért. Személyiségi sajátosságukból kifolyólag egyéni tapasztalatokkal érkeznek be a rendszerbe, más-más oktatási háttérrel, tanulási karakterisztikával. Tanuláshoz való hozzáállásuk eltérő, ellenben ha olyan környezetet teremtünk számukra, melyet valóban hasznosnak éreznek sikeresek tudnak lenni.

1.5. Vizuális kommunikáció

Az online oktatás csupán két érzékszervünkre hat a hallásunkra és látásunkra és mivel a hanganyagok súlyozásban kisebb számmal vesznek részt, mint a vizuális elemek ezért nyilvánvalóan, nagyobb figyelmet kell ráfordítani. Minden, amit látunk vizuálisan kommunikál velünk. Abban az esetben, ha ez jól ki van használva a végeredmény egy jól strukturált, átlátható egységes tananyag. A vizuális elemek előnye:

- a figyelem könnyebben felkelthető
- gyorsabban feldolgozza a tanuló az így érkező információt
- nyelvtől függetlenül értelmezhető

Jelenlétük segítséget nyújt egy jól működő szabály- és jelrendszerre épülő tananyag megalkotásában, mely a tanulás hatékonyságát segíti elő.

1.5.1. Vizuális kommunikációs elemek szerepei

A tananyagban megjelenő vizuális elemek kommunikációs képességgel bírnak, melyek különböző funkciókat látnak el. Rendeltetésük szerint a következők lehetnek:

1. táblázat: Vizuális elemek funkciói

Vizuális elemek		
Neve	Funkciója	Példa
Dekoráció	esztétikussá teszi a tananyagot	Egy csokor virág képe a díszítésről szóló tananyagban
Megjelenítés	valóság-hű reprezentáció	Körömvirág fotója, a gyógynövényekről szóló tananyagban
Emlékeket felidéző	kapcsolódó tényekre utal, ismereteket hív elő	Megtörtént események fotója
Értelmező, magyarázó	összefüggéseket, elméletet, folyamatot mutat be	Folyamatábrák
Rendszerező	részek közötti kapcsolatokat tárja fel	halmazba rendezett elemek
Relációs kapcsolatot ábrázoló	mennyiségi összefüggést mutatja be két vagy több változó között	Diagrammok
Átalakulást bemutató	időbeli vagy térbeli változásokat ábrázol	A bab növekedésének folyamat fotói

Némely elemnek a tanulás szempontjából, nincs kifejezetten haszna ám, a látványélményt gazdagítva ösztönzően hathatnak a tanulókra.

1.5.2. A vizuális elemek hatása

Hatásuk túlmutat a megjelenésen, megfelelően alkalmazva elősegítik a tanulást, annak folyamatát. E tartalmakkal ellátott tananyagokból könnyebben, szívesebben tanulnak a diákok, motivációjuk nő, figyelmük lankadatlan. Mind ezek mellett, segítik a fogalmak, szabályok, ok-okozatok megértését. Általuk beleképzeltetik magukat a tanulók az adott helyzetbe, például egy háború frontvonalainak húzódását egy térképen keresztül. A szöveges tartalmak különállóan nem nyújtanak olyan tudást, mint a vizuális ellátottak. A megtanultakat később képek formájában hívják elő, melyek könnyebben előjönnek, ha ahhoz kapcsolódó vizuális elemek is jelen vannak, hogy segítsék a megtanulandó anyag rögzítését. Ám ügyelni kell arra, hogy a médiák csak akkor kerüljenek be a tananyagba, ha azok tényleg szorosan kapcsolódnak ahhoz, semmiképpen sem lehetnek öncélunk, mert akkor elvonják a tanuló figyelmét. (Ollé és mtsai, 2016)

1.5.3. Online tartalom és tevékenység repertoár

Széleskörű tevékenység repertoárt kell kínálni és biztosítani azt, hogy legyen valami féle aktivitás a kurzus során. Mert ahogyan lemegy a motiváció egy időután kilép (otthagya) a hallgató/ tanuló. Ám nem elég csupán motiválni, hogy bekapcsolódjon, hanem megfelelő egy tervet is biztosítani ami benntartja a folyamatban.

Változatos tevékenységekkel kell ellátni, melyek nem túl nehezek és nem túl könnyűk, amik illeszkednek a tananyag tartalmához, ellenkező esetben a hallgató nem érzi magát kompetensnek és kiábrándulás veszélye fenyeget. Ha a viszont a folyamat aktív részese, akkor szeretne visszajelzéseket kapni, nem csak és felétlen tőlünk. A visszajelzéseknek sok forrása lehet, és nem elhanyagolandó az önmagától jövő sem. Maga az élmény a motiválás, aktiválás és megerősítés, ezek között pedig párhuzam vonható.

Mire kell figyelni a motiválás során? Keltsük fel és tartsuk is fenn a figyelmet! Érezze, hogy releváns és hasznos a tevékenységet végez legyen biztonságérzete, bizalma.

Az ilyen hallgató/ tanuló: figyel és aktívan jelen van, elégedet, pozitív érzelmekkel van jelen, és folyamat részesévé válik. (Ollé 2017)

1.6. Az online oktatási rendszer előnyei

Egyrészt az online tanítás és tanulás legújabb vívmánya (Liyaganawardena - Adams - Williams 2013), másrészt az egyetemi hallgatók számára elérhetőek, hanem a nagy nyilvánosság számára is az egész világon ezzel átívelve mindenféle földrajzi határt az internet segítségével - tértől és időtől független. Ahhoz, hogy valaki felvegyen egy ilyen kurzust nincs szüksége semmilyen előtudásra és különösebb költséggel sem jár. Mindezek mellett viszont számos tényezője testre szabottabb, mint a hagyományos iskolarendszeré:

1. Rugalmas tanulás
2. Bárhol és bármikor elérhetőség/ tanulás
3. Változatos feladatok integrálása
4. Különböző kurzus felépítések
5. Változatos tananyag (Soffer - Cohen, 2014)

Az oktatók részéről előnyként könyvelhető el, hogy egy-egy ilyen elkészített kurzus többször is beindítható számos hallgatóval egy időben. A teljes mértékben online környezetben való oktatás számlájára írható még az is, hogy résztvevők egyszerre nem csak a kurzus által kínált tudást sajátítják el hanem informatikai kompetenciáikat és készségeiket is fejlesztik. Nem beszélve arról, hogy ha egyes hallgatók nem anyanyelvükön választanak kurzust, akkor idegen nyelvtudásuk is gyarapodik, fejlődik és bővül.

1.7. Az online oktatási rendszer hátrányai

Egy ilyen kurzus elkészítési folyamata jóval több

- Időt
- Energiát
- Informatikai tudást és kompetenciát igényel, mint, egy frontálisan letanított kurzus.

S mind ezek mellett a tanár 100%-os elérhetőségét is. Itt ugyanis nincsenek hagyományos értelemben vett tanórák és tanévek. Egy kurzus lefolyása időbelileg két féle módon történhet:

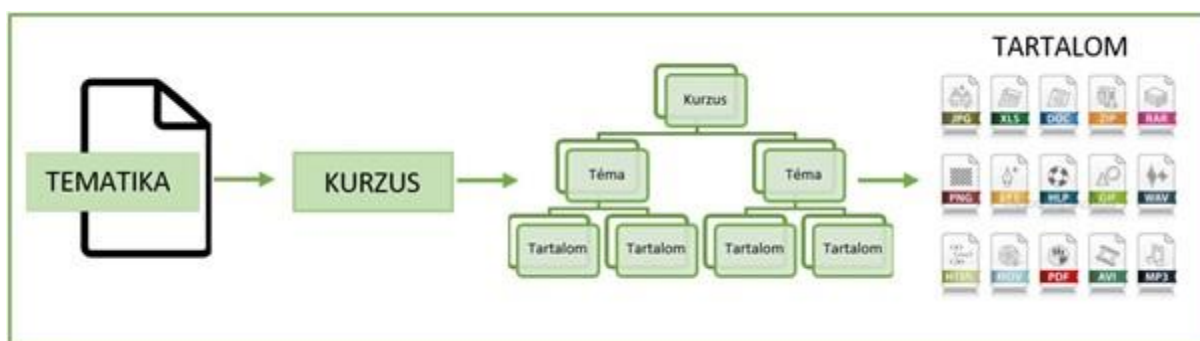
1. Megadott határidő keretein belül
2. Határidőtől függetlenül

E két mód döntően meghatározza a tanár időbeosztását is, hiszen, ha a határidő keretein belül mozognak a hallgatók, akkor nyilvánvalóan a tanár is és a meghatározott dátumra leadott munkát meghatározott időre átnézve vissza is küldi értékelve. Mindazonáltal a tanár otthoni munkája a kurzus folyamán ezzel még koránt sem ér véget, hisz mint ahogyan a klasszikus egyetemi rendszerben a hallgatók itt konzultálhatnak mentorukkal, tanárukkal. Ám ez az időpont az online világban a bármikorra redukálódik ezzel kikérve magának a folytonos elérhetőséget. Ami nem csak a konzultációra, hanem bármi jellegű technikai problémára is vonatkozik. Így nem mondhatjuk azt, hogy a beadandók átnézésével és a kurzus feltöltésével a tanár munkája véget ért. S akkor még csak az idő korláthoz kötött kurzus lefolyásáról beszélünk. Mind ez érvényes a határidőtől függetlenül is azzal, hogy a beadandók bármikor beérkezhetnek és azok kijavítását a tanár köteles elvégezni a leírásban megadott időpontra (pl. a leadott munka értékelése és eredménye a leadástól számított következő két napban várható). De nem minden esetben néz ki így ugyanis szinte már minden MOOC elkészítésekor lehetőség van olyan tesztek létrehozására amit, a rendszer automatikusan ellenőriz, így csak az írott munkákat (esszé, szemináriumi munka, stb.) és kért elemeket (kép, videó, hangjegyzet) kell, hogy a tanár ellenőrizze.

2. Gyakorlati formák

2.1. Módszertani elvek, a kurzus megvalósulása

A módszertani és a tanulászervezési kérdéseket megvizsgálva rámutattam a MOOC tulajdonságaira és előnyeire. Ez a képzési forma egyre népszerűbb és szinte az összes vezető egyetem kurzusokat indít a népszerű MOOC felületeken (Coursera, Udacity, edX) és egyre kevésbé kerülhető meg az a hatás, amelyet a teljes oktatási rendszerünkre gyakorol ez a képzési forma (Námesztovszki és mtsai, 2015). A meglévő eszközök teljes mértékben újszerű felhasználását értem ez alatt. Ám itt fontos megjegyezni, hogy semmi esetben sem számít online tananyag, ha az oktató megosztja prezentációit vagy PDF tananyagait valamilyen MOOC felületen. Az e-learning kurzusok olyan komplex egészet alkotnak, melyek a (tan)tervtől indulva a legkülönbözőbb média elemeken keresztül szövik össze a témát.

3. ábra: Az online oktatás elemei (saját szerkesztés)

A tananyagfejlesztés első lépésként célokat kell meghatározni. Javasolt oktatástervezési modell használata a munka során, hisz az a tananyagtervezést komplex folyamatként kezeli, kiemelt figyelmet fordít a célstruktúrák részletes és pontos meghatározására, a célokhoz legjobban illeszkedő tananyag típus kiválasztására és a legmegfelelőbb oktatási tartalmak létrehozására. (Kovács és mtsai, 2016)

A tematika kidolgozásánál pontosan meg kell határozni és megfogalmazni, hogy mi az, amit tanítunk, ezt pontokba szedve a témák segítségével áttekinthetőbben tudjuk megtenni, és ezek majd a kurzus alkotóelemeit, azaz a tartalmakat foglalják magukba. E tartalmakon keresztül önállóan sajátíthatja el a vállalkozó szellemű tanuló a tananyagot. Törekedni kell arra, hogy változatos, színes, minél sokrétűbb elemekkel dúsítsuk a kurzust, mert ez által a motivációt is növelni tudjuk. Tartalmak lehetnek: képek, videók, dokumentumok, prezentációk, különféle segédletek stb., olyan elemek, melyek hozzájárulnak a tanuló egyéni fejlődéséhez.

Ám mindenek előtt fontos világosan megfogalmazni a kurzus követelményeit, hogy amikor a tanuló egy adott kurzus mellett dönt, pontosan tudja, mit vállal és hogy a megszerzendő tudást hol tudja majd felhasználni a későbbiekben. Mindezek mellett az elméleti modell kidolgozásánál és a kurzusok megtervezésénél is szem előtt tartottuk a Kritikus Sikertényezőket (KST) (Monda, 2014), amelyek a következő dimenziókra oszthatók:

- személyes dimenziók (hallgatók jellemzői, oktatók jellemzői, külső motiváció)
- környezeti dimenziók (e-learning környezet)
- rendszer dimenziók (infrastruktúra és rendszer minőség, kurzus és információ minőség, szervezet és szolgáltatás minőség).

Mindenképp fontos a módszertani-elméleti és gyakorlati háttér, mert ez az, amely a sikeres és dinamikus kurzusok alapfeltétele, ez teszi lehetővé résztvevők tanulását, és serkenti a tanulók aktivitását. Véleményem szerint a kurzusok lényege a tanulói aktivitásban rejlik, a tanulói aktivitás pedig sokban függ a motivációtól.

A korszerű pedagógiai elvek, mint a holtidő kiküszöbölése, az interaktivitás, a tanulóközpontúság, megvalósulhatnak a kollaboratív és az egész életen át tartó tanulási folyamatokban is. Másrészt a földrajzi akadályok megszűnnek, és egyesülhetnek régiók egy-egy ilyen kurzus alkalmával. (Glušac és mtsai, 2015).

2.2. Kurzus: Szóbeliség és írásbeliség a Piroska és a farkas nyomán

A kurzus szakmai, népmesei vonulatát szintén dr. Raffai Judit tanárnő vitte, és technikai megvalósítást Gál Lídiával végeztük. Több szempontból is eltér a fentebb említett Népmese kurzustól:

- témakörében (lekorlátozódik az írásbeliségre és a szóbeliségre)
- videó elemek elkészítési folyamatában
- megjelenésében
- mennyiségében
- keretrendszerében

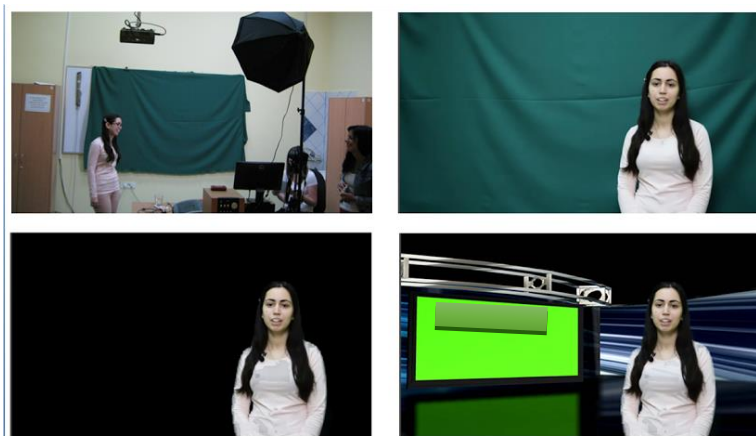
Még a Népmese a KMOOC keretrendszerében fut, addig a Szóbeliség és írásbeliség a Piroška és a farkas nyomán (továbbiakban SZPF) a magyar fejlesztésű Webunin érhető el. Ez a két gyűjtőhely a legjelentősebb magyar kurzusok számára.

The screenshot shows the Webuni interface for the course 'Szóbeliség és írásbeliség a Piroška és a farkas nyomán' by Balázs Piri Doróttya. The course title is prominently displayed at the top. Below it, there is a navigation bar with options like 'Összes', 'Kérdések', 'Bejelentések', and 'Beszélgetések'. A red box highlights a play button icon next to the course title, with an arrow pointing to a text box that says 'A kurzus népszerűsítő videója'. Another red box highlights the table of contents on the right side of the page, with an arrow pointing to a text box that says 'Fejezetek és leckék'. The table of contents lists four chapters and seven lessons, including titles like 'A mesék szerkezete és a mesetípusok' and 'A népmese és a műmese különbsége'.

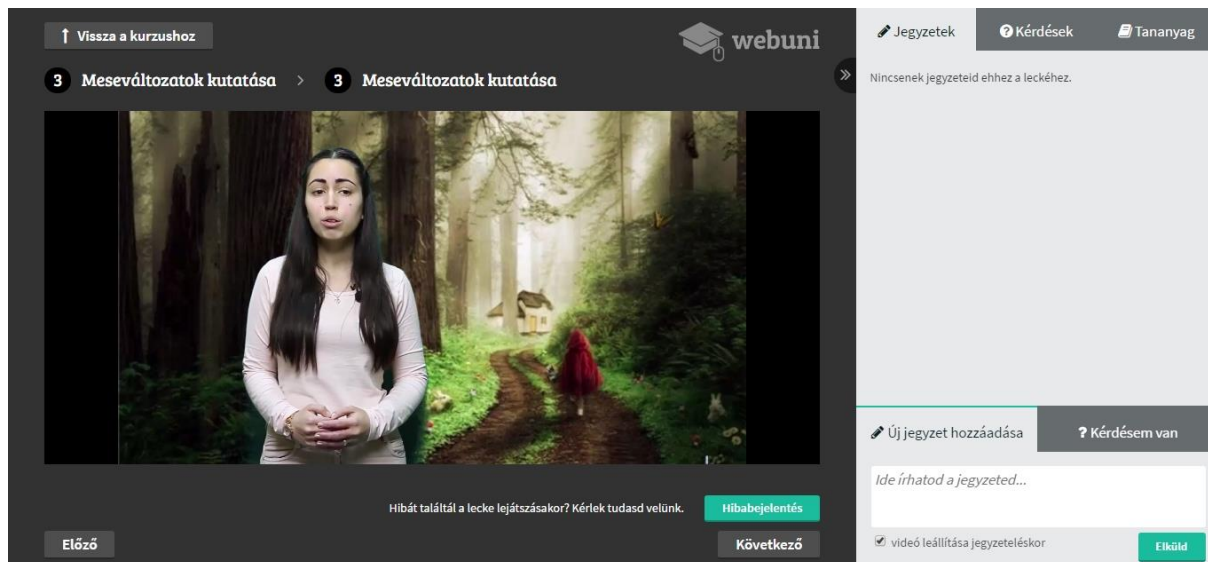
4. ábra: A kurzus megjelenése a Webuni oldalán

2.2.1. Szerkezeti felépítés és elkészítési folyamatok

A kurzus hat fejezetből és hét leckéből áll. A leckék tartalmaznak: videó, pdf, hang és Power Point anyagokat. Felépítése jórészt megegyezik a Népmeséével. A legnagyobb különbség a videó elkészítési módjában volt. Az SZPF-nél ugyan is greenbox technikát használtunk és a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar informatikatermében rögzítettük őket. Háttérként egy zöld vászon anyagot használtunk, ami elé állva felmondtuk az adott tananyagot kamera előtt. A videóról a Camtasia program segítségével eltávolítottuk zöld vásznat és helyébe nekünk tetsző háttérrel tettünk, ezzel is növelve az előadás professzionalitását. Az így felmondott tananyagok kerültek fel a kurzus leckéi közé.

5.ábra: Greenbox technika alkalmazása (a kurzus tananyagának felvétele közben)

6. ábra: A kész videó megjelenése Webunin

A videóban olyan tartalmak hangzottak el melyek a leírásban nem kaptak olyan nagy hangsúlyt. Ennek több oka is van:

- Ne ugyanaz legyen a videóban, mint leírt tananyagban
- A videó legyen kedvcsináló ahhoz, hogy a hallgató hozzá lásson a leírtak elolvasásához és megtanulásához
- Vannak olyan tartalmak, amelyeket „személyes, élőszóban” jobban át lehet adni és könnyebben megért, elsajátít hallgató

Ezek elkészítésekor ügyeltünk arra, hogy egységesek legyenek. Ennek érdekében minden videó egy ugyanazon intróval indult és a betűtípusokat sem változtattuk videonkén. Fontosnak tartottuk azt, hogy ne csupán az anyagot mondjuk fel, hanem azt feliratozzuk is kulcsszavakkal, de nem volt ritka az sem, hogy táblázatot tettünk rá, ha összehasonlításról volt szó, így ameddig mondandóban a videó haladt tovább, a hallgató nyomon tudja követni az előzőekben elmondott viszonyítási, hasonlítási alapot egészen a gondolatmenet végéig.

2.2.2. Feladatok és tesztek

Mivel a mesemondás egy olyan hagyománnyá vált cselekvési forma, amely a verbális és a non-verbális jelek segítségével narratívákat hoz létre, hogy azokat közvetítse a közössége számára. Így itt nem hagyatkozhattunk csupán tesztekre, különböző feladatokat is terveztünk hallgatóink számára. Többek között videót kell, hogy készítsenek magukról mesemondás közben, vagy éppen egy feltöltött videót kell megfigyelniük a megadott szempontok alapján. De a feladatok között szerepel még esszé írása is. Ezek azok a dolgok melyeket egyszerűen nem lehet beletenni egy tesztbe, bár persze számos dolgot pedig igen. Épp ezért egészíti ki remekül e kettő egymást. A tesztek idő korláttal ellátottak, attól függően, hogy mennyi időt igényel a kitöltésük idejük 5-20 perc között változik.

Összegzés

Nincs olyan tananyag, amely mögé és mellé is ne lenne szükség az emberi jelenlétre, s bár sok kutatás foglalkozik azzal, hogy az emberi jelenléte lassan felcserélke a gépek, a leírtak mégis bizonyítékként szolgálnak, hogy nincs olyan eszköz, amely felválthatná a tanár jelenlétét. Gondoljunk itt most például a konzultációkra. Vagy ha videót vesszük alapul, mennyivel személyesebb azt nézve elsajátítani az anyagot, mint olvasva. Mindezek ellenére az online térbe való belépés mégis olyan kapukat nyit meg, amikért nagyon hálásak lehetünk. Ez valóban az a hely, ahol nem számít, hogy ki honnan érkezett, vagy milyen a jelleme, ha szeretné bármit elsajátítani viszonylag rövid időn belül és azt bőségesen vissza tudja forgatni napjai múltásába.

Irodalomjegyzék

BRESLOW, L. B. - PRITCHARD, D. E. - DEBOER, J. - STUMP, G. S. - Ho, A. D. - Seaton, D. T. 2013: Studying learning in the world wide classroom: Research intoed X'sfirst MOOC. *Research &Practicein Assessment*, Vol. 8, 13–25

FENN, J. - RASKINO, M.: Mastering the hype cycle: How to choose the right innovation at the right time. Boston, MA, 2008, Harvard Business School Press.

KOVÁCS C., JANURIKNÉ S. E. A., JÁREB O. (2016): Tevékenységközpontú digitális tananyag-fejlesztés, In: Josip Lepeš, Géza Czékus, Éva Borsos (szerk.): A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar 2016-os Tudományos Konferenciáinak tanulmánygyűjteménye: X. Nemzetközi Tudományos Konferencia, V. Módszertani Konferencia, III. IKT az oktatásban konferencia. 488 p. Szabadka: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 2016. pp. 412-417., ISBN:978-86-87095-71-7.

KÖRÖSI G.,NÁMESZTOVSZKI ZS., ESZTELECKI P. 2015: M-learning – a jelen vagy a jövő oktatási eszköze? Új pedagógia szemle, 65, 103–109.

LIYANAGUNAWARDENA, T. - ADAMS, A. - WILLIAMS, S. 2013: MOOCs: A systematic study of the published literature 2008-2012. *International Review of Research in Open and Distance Learning*. Vol. 14., No. 3., 202–227.

NÁMESZTOVSZKI ZS. (2016): (Költség)hatékonyabb oktatás online eszközök segítségével: Oktatásmódszertani konferencia, Pro ScientiaNaturae Alapítvány, Zenta, ISBN: 978-86-89827-06-4, 117-141.

NÁMESZTOVSZKI ZS., BALÁZS P. D., KOVÁCS C., MAJOR L., KARUOVIĆ D. (2017): Tanulói aktivitás mintázatai három MOOC képzés alapján, Információs Társadalom

NÁMESZTOVSZKI ZS., KÖRÖSI G., ESZTELECKI P., VINKÓ A., KOVÁCS C. (2015): A tudatos és biztonságos internethasználat alapjai online kurzus bemutatása: II. IKT az Oktatásban Konferencia, Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka,

ISBN: 978-86-87095-54-0, 112-115. (<http://blog.namesztovszkizsolt.com/wp-content/uploads/2009/10/ICTinEducation2015a.pdf>)

NÁMESZTOVSZKI ZS., GLUŠAC D., ESZTELECKI P., KŐRÖSI G., MAJOR L. (2015): Tapasztalatok három saját készítésű MOOC kapcsán – a tervezéstől a kiértékelésig/Design toevaluation: experiences of creating MOOCs, Információs társadalom, Vol. 15 No. 4, ISSN: 1587-8694, 63-84.

NÁMESZTOVSZKI ZS.: Egy kísérleti MOOC felületén megjelenő kommunikáció jellemzői. Szabadka, 2015, II. IKT az Oktatásban Konferencia, Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 116–120.

OLLÉ J. (2017): Motiválás, aktivizálás, megerősítés - kísérleti tananyag (<https://www.youtube.com/watch?v=3Q3mmLXh--w&t=1593s>)

OLLÉ J., KOCSIS Á., MOLNÁR E., SABLÍK H., PÁPAI A., FARAGÓ B. (2016): Oktatástervezés, digitális tartalomfejlesztés, Eger: Líceum kiadó

OTT, K. D. (2011). Technology and Adult Learning: Understanding E-Learning and the Lifelong Learner. In: The International Journal of Technology, Knowledge and Society, ISSN 1832-3669, 7(3), pp. 31-36.

SOFFER, T. - COHEN, A. 2014: Implementation of Tel Aviv University MOOCs in Academic Curriculum: A Pilot Study. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, Vol. 16, No. 1, 80–97.